

Yttrande från Regionkommittén om "Europeiska kulturhuvudstäder (2020–2033)"

(2013/C 17/15)

REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

- Regionkommittén är uttryckligen av den uppfattningen att vi bör fortsätta med initiativet, som både ger uttryck för den europeiska kulturrikedomen i hela dess mångfald och genom att involvera medborgarna främjar den långsiktiga utvecklingen av ett gemensamt europeiskt kulturområde.
- Regionkommittén framhåller att de städer som ansöker måste utarbeta ett specifikt kulturprogram på grundval av de lokala och regionala resurserna och ge det en stark europeisk dimension. Programutvecklingen borde ha en varaktig strategisk inriktning och kunna ha en långsiktig positiv verkan på kultursektorn och orten i fråga, en effekt som sträcker sig utöver det år som initiativet varar.
- Regionkommittén anser att man aktivt bör involvera alla sociala, religiösa och etnisk-kulturella grupper i alla åldrar både i förberedelserna för och genomförandet av kulturprogrammet. I samband med detta bör man särskilt uppmärksamma unga människor, för att förbättra deras möjligheter att delta i kulturlivet.
- Regionkommittén upprepar att man måste involvera områdena runt kulturhuvudstaden och regionen i bredare bemärkelse så att också större geografiska områden, som ofta sträcker sig över nationsgränserna, kan delta.
- Regionkommittén hänvisar till de fördelar som följer av Regionkommitténs viktiga roll i detta initiativ. Därför både bör och måste åtminstone en vald ledamot av Regionkommittén utses till och delta i den europeiska juryn.

Föredragande	Elisabeth VITOUCH (AT-PSE), ledamot av Wiens stadsfullmäktige
Referensdokument	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020 till 2033
	COM(2012) 407 final

I. POLITISKA REKOMMENDATIONER

REGIONKOMMITTENS STÅNDPUNKT

Bakgrund

1. Regionkommittén stöder initiativet "Europeisk kulturhuvudstad" som en av EU:s mest ambitiösa, långtgående och verksamma åtgärder på kulturområdet och som ett uttryck för rikedom, mångfalden och de gemensamma dragen i kulturutvecklingen på lokal, regional och europeisk nivå.

2. Regionkommittén är uttryckligen av den uppfattningen att vi bör fortsätta med initiativet, som både ger uttryck för den europeiska kulturrikedom i hela dess mångfald och genom att involvera medborgarna främjar den långsiktiga utvecklingen av ett gemensamt europeiskt kulturområde.

3. Regionkommittén hänvisar till de fördelar som följer av Regionkommitténs viktiga roll i detta initiativ. Därför både bör och måste åtminstone en vald ledamot av Regionkommittén utses till och delta i den europeiska juryn.

4. Regionkommittén välkomnar det förslag som kommissionen har förberett och gläder sig över att kommissionen i så stor utsträckning har beaktat lokala och regionala aspekter, som dessa framfördes i ReK:s yttrande på eget initiativ om "Framtiden för programmet europeisk kulturhuvudstad" ⁽¹⁾. Detta underlättar ett aktivt deltagande från de lokala och regionala myndigheternas sida.

5. Regionkommittén hänvisar till att EU enligt artikel 6 i EUF-fördraget på kulturområdet endast har befogenhet "att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder" och enligt artikel 3.3 ska "respektera rikedom hos sin kulturella och språkliga mångfald och sörja för att det europeiska kulturarvet skyddas och utvecklas".

6. Regionkommittén konstaterar att förslaget ligger i linje med subsidiaritetsprincipen. Regionkommittén betonar att detta och detta slags befogenhet dock också måste få konsekvenser för det förfarande som föreslås (t.ex. den europeiska juryns sammansättning, dess utnämning och kriterier) för att på lämpligt sätt återspegla andan i fördragen.

Allmänna kommentarer

7. Regionkommittén framhåller att de städer som ansöker måste utarbeta ett specifikt kulturprogram på grundval av de lokala och regionala resurserna och ge det en stark europeisk dimension. Programutvecklingen borde ha en varaktig strategisk inriktning och kunna ha en långsiktig positiv verkan på kultursektorn och orten i fråga, en effekt som sträcker sig utöver det år som initiativet varar.

8. Regionkommittén anser att man aktivt bör involvera alla sociala, religiösa och etnisk-kulturella grupper i alla åldrar både i förberedelserna för och genomförandet av kulturprogrammet. I samband med detta bör man särskilt uppmärksamma unga människor, för att förbättra deras möjligheter att delta i kulturlivet.

9. Regionkommittén upprepar sin uppfattning att framför allt tanken på interkulturell dialog i kombination med social och territoriell sammanhållning kan bidra till att förmedla de värderingar som ligger till grund för privatlivet, samhällslivet och livet som medborgare, t.ex. solidaritet, ansvar, tolerans och respekt ⁽²⁾. Sådana prioriteringar gör det möjligt för den enskilda individen och de olika samhällsgrupperna att trots skillnader i kulturell bakgrund kommunicera med varandra och leva tillsammans på grundval av europeiska värderingar.

10. Regionkommittén betraktar också initiativet som ett varaktigt stöd till den lokala och regionala kulturekonomin och den kreativa ekonomin och framhåller samtidigt det inneboende värde som finns i kreativiteten inom europeisk konst och kultur och i att den förmedlas och tas emot.

11. Regionkommittén framhåller att det behövs flera år av grundliga förberedelser och tekniskt stöd (för att utarbeta rekommendationer, för utvärdering och för övervakning). Initiativet bör också i fortsättningen löpa över ett helt år. Regionkommittén ställer sig i samband med detta positiv till nyheten att staden i fråga får göra en självutvärdering men med europeiskt stöd.

12. Regionkommittén stöder det föreslagna urvalsförfarandet i två steg, där det första steget grundar sig på ett system med rotation mellan EU-medlemsstaterna. Detta ger städer och regioner i alla EU-medlemsstater samma möjligheter i samband med ansökan och skapar geografisk jämvikt mellan de orter som utses inom EU.

⁽¹⁾ CdR 191/2011 fin

⁽²⁾ CdR 191/2011 fin

13. Regionkommittén framhåller vikten av att en kulturhuvudstad har en långsiktig strategi. För att strategin ska bli framgångsrik krävs det bland annat politiskt stöd från alla nivåer, goda styrelseformer på alla berörda områden, att ledningen är konstnärligt oberoende och ett tillförlitligt flöde av tillräckliga finansiella medel under flera år.

14. Regionkommittén anser att det krävs särskilda ansträngningar för att inom ramen för urvalsförfarandet genom lämpliga åtgärder motivera ett brett spektrum av städer och regioner att ansöka.

15. Regionkommittén anser att åtgärden måste göras mer synlig som EU-initiativ. Detta borde vara ett obligatoriskt inslag i kommunikationsstrategin för den kulturhuvudstad som utses.

16. Regionkommittén upprepar att man måste involvera områdena runt kulturhuvudstaden och regionen i bredare bemärkelse så att också större geografiska områden, som ofta sträcker sig över nationsgränserna, kan delta.

17. Regionkommittén önskar att Europeiska kommissionen drar nytta av de europeiska kulturhuvudstädernas internationella och gränsöverskridande dimension, dels eftersom dessa kulturhuvudstäder i olika länder fungerar parvis, dels med tanke på att konceptet med kulturhuvudstäder i allt högre grad innehåller väsentliga gränsöverskridande aspekter.

18. Regionkommittén betraktar också initiativet som ett möjligt bidrag till den europeiska grannskapspolitiken, och till förbindelserna med andra europeiska stater, eftersom det inte bara gör det möjligt att stärka kultursamarbetet inom EU utan också förbindelserna mellan EU och grannländerna i öster och i söder i syfte att främja välstånd, stabilitet och säkerhet vid EU:s yttre gränser. Därför borde inte heller bara städer från kandidatländer och potentiella kandidatländer utan också länder inom EU:s grannskapspolitik samt Eftaländer kunna delta i detta initiativ.

19. Regionkommittén rekommenderar att man på bästa möjliga sätt utnyttjar samordningseffekter för att på ett optimalt sätt kunna utnyttja alla tillgängliga finansieringskällor. I samband med detta anser kommittén att man bör utveckla en tillförlitlig mekanism, som möjliggör ömsesidigt stöd för initiativet inom ramen för EU:s olika stödprogram.

20. Regionkommittén ställer sig positiv till möjligheten att inte utse någon kulturhuvudstad om det inte finns några kandidatstäder som lämpar sig.

Kommentarer till enskilda artiklar

Artikel 5 – Kriterier

21. Kommittén stöder utarbetandet av tydliga, öppna och begripliga urvalskriterier som ger potentiella sökande större sä-

kerhet vid förberedelserna och, med en förbättrad målinriktning, även genomförandet av långsiktiga strategier.

22. ReK betonar betydelsen av att införa nya, långsiktigt effektiva åtgärder för att olika samhällsgrupper ska kunna delta och medverka i kulturell verksamhet, särskilt ungdomar, marginaliserade och mindre gynnade grupper samt minoriteter. Särskild uppmärksamhet ska också ges åt programutbudets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och för äldre personer.

23. Kriterierna får inte leda till att EU – ens indirekt – påverkar det kulturella innehållet.

Artikel 6 – Den europeiska juryn och artikel 11 – Utnämning

24. Kommittén betonar den europeiska juryns betydelse för detta initiativ och ställer sig kritisk till de ändringar i tillsättningen av juryledamöterna som kommissionen föreslår. Vi motsätter oss i synnerhet det första urvalet av juryledamöter och det fullständiga bortfallet av ledamöter från den berörda medlemsstaten.

25. ReK betonar att det finns en risk för att det nya förfarande för utnämning av kommissionen i stället för, såsom hittills, av rådet som också föreskrivs i förslaget till beslut skulle kunna påverka medlemsstaternas symboliska och materiella identifikation med och acceptans för detta initiativ negativt.

26. Vi föreslår därför i huvudsak att det hittillsvarande urvalsförfarandet för ledamöter av den europeiska juryn ska bibehållas i ändrad form. Dessutom bör rådet även fortsättningsvis utse kulturhuvudstäder.

Artikel 10 – Bestämmelser för länder som inte tillhör EU

27. Kommittén förespråkar att initiativet, utöver ansökningar från städer i kandidatländer och potentiella kandidatländer, även ska öppnas upp för andra europeiska länder (Eftaländer) och länder inom EU:s grannskapspolitik.

28. ReK anser att man vid sidan av Melina Mercouri-priset, som utgör EU:s ekonomiska bidrag till varje kulturhuvudstad, bör utreda om detta kan kompletteras med annat EU-stöd och hur man kan hitta innovativ finansiering, bland annat via Europeiska investeringsbanken (EIB).

29. Av rättviseskäl med hänsyn till städer i medlemsstaterna begär vi att varje stad ska kunna delta i endast en tävling för kandidatländer, potentiella kandidatländer, länder inom EU:s grannskapspolitik och Eftaländer under åren 2020–2033.

II. ÄNDRINGSREKOMMENDATIONER

Ändringsrekommendation 1

Artikel 3.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
Städer i kandidatländer och potentiella kandidatländer ska också ha möjligheten att ansöka om titeln Europeisk kulturhuvudstad inom ramen för en öppen tävling som anordnas vart tredje år parallellt med tävlingarna i de två medlemsstaterna i enlighet med kalendern i bilagan.	Städer i kandidatländer, och potentiella kandidatländer, länder inom EU:s grannskapspolitik och Eftaländer ska också ha möjligheten att ansöka om titeln Europeisk kulturhuvudstad inom ramen för en öppen tävling som anordnas vart tredje år parallellt med tävlingarna i de två medlemsstaterna i enlighet med kalendern i bilagan.
De särskilda bestämmelserna för städer i kandidatländer och potentiella kandidatländer fastställs i artikel 10.	De särskilda bestämmelserna för dessa städer i kandidatländer och potentiella kandidatländer fastställs i artikel 10.

Motivering

Det är inte ändamålsenligt att ha olika deltagargrupper beroende på stödprogram eller initiativ. Därför föreslås det att kretsen av deltagande länder utvidgas.

Ändringsrekommendation 2

Artikel 4.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
Tävlingen om titeln Europeisk kulturhuvudstad ska endast vara öppen för städer. De ansökande städerna får engagera sin omgivande region. Ansökningarna ska dock göras i den ledande stadens namn och om den blir utvald är det staden som tilldelas titeln.	Tävlingen om titeln Europeisk kulturhuvudstad ska endast vara öppen för städer. De ansökande städerna får engagera sin omgivande region och den bredare regionen . Ansökningarna ska dock göras i den ledande stadens namn och om den blir utvald är det staden som tilldelas titeln.

Motivering

Utöver den omedelbart omgivande regionen bör också den bredare regionen kunna involveras.

Ändringsrekommendation 3

Artikel 5.5 b

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
Inrättandet av nya och hållbara möjligheter för att en bred skala medborgare ska kunna besöka eller delta i kulturverksamhet, särskilt ungdomar och marginaliserade och mindre gynnade personer, inbegripet minoriteter. Särskilt uppmärksamhet ska också ägnas därhelst detta är möjligt åt hur tillgänglig denna verksamhet är för funktionshindrade och äldre personer.	Inrättandet av nya och hållbara möjligheter för att en bred skala medborgare ska kunna besöka eller delta i kulturverksamhet, särskilt ungdomar och marginaliserade och mindre gynnade personer, inbegripet minoriteter. Särskilt uppmärksamhet ska också ägnas därhelst detta är möjligt åt hur tillgänglig denna verksamheten är för funktionshindrade och äldre personer.

Motivering

Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning och äldre bör inte inskränkas på förhand.

Ändringsrekommendation 4

Artikel 6.1–6.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
<p>1. En europeisk jury med oberoende experter (den europeiska juryn) ska inrättas för att genomföra urval och övervakning.</p> <p>2. Den europeiska juryn ska bestå av tio ledamöter. Ledamöterna ska vara unionsmedborgare. De ska vara oberoende experter med betydande erfarenhet och sakkunskap inom kultursektorn, inom städernas kulturella utveckling eller anordnandet av ett kulturhuvudstadsår. De ska kunna ägna ett lämpligt antal arbetsdagar per år åt den europeiska juryn.</p> <p>Efter att ha anordnat en inbjudan att anmäla intresse ska kommissionen göra ett första urval av en grupp potentiella ledamöter. Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska därefter välja ut tre experter var bland denna grupp och utnämna dem i enlighet med sitt eget förfarande. Regionkommittén ska välja ut en expert och utse denne i enlighet med sina förfaranden.</p> <p>Varje institution och organ ska sträva efter att säkerställa att kompetenserna hos de experter som de utser kompletterar varandra i så stor utsträckning som möjligt, och att sammansättningen av experterna är geografiskt balanserad.</p> <p>Den europeiska juryn ska utse sin ordförande.</p> <p>3. Ledamöterna i den europeiska juryn ska utnännas för tre år. Emellertid, som undantag för den första juryn som inrättas enligt detta beslut, ska Europaparlamentet utse sina tre experter för tre år, rådet för ett år, kommissionen för två år och Regionkommittén ska utse sin expert för ett år för att möjliggöra en stegvis ersättning av ledamöter och på så sätt undvika en förlust av erfarenhet och kunnande som skulle äga rum om alla ledamöter ersattes samtidigt.</p>	<p>1. En oberoende europeisk jury med oberoende experter (den europeiska juryn) ska inrättas för att genomföra urval och övervakning.</p> <p>2. Den europeiska juryn ska bestå av tio <u>elva</u> ledamöter. Ledamöterna ska vara unionsmedborgare. De ska vara oberoende experter med betydande <u>ha</u> erfarenhet och sakkunskap inom kultursektorn, inom städernas <u>stadernas</u> kulturella utveckling <u>på lokal eller regional nivå eller stadsnivå</u> eller anordnandet av ett kulturhuvudstadsår. De ska kunna ägna ett lämpligt antal arbetsdagar per år <u>tillräcklig tid</u> åt den europeiska juryn.</p> <p>Efter att ha anordnat en inbjudan att anmäla intresse ska kommissionen göra ett första urval av en grupp potentiella ledamöter <u>en grupp potentiella experter</u>. Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska därefter välja ut tre experter <u>tre ledamöter</u> var bland denna grupp <u>denna grupp</u> och utnämna dem i enlighet med sitt eget förfarande. Regionkommittén ska välja ut en expert <u>en ledamot</u> och utse denne i enlighet med sina förfaranden. <u>En ledamot ska utses av den berörda medlemsstaten i samråd med kommissionen. Vid ansökningar från länder enligt artikel 10 ska denna ledamot ersättas av ytterligare en ledamot som utses av kommissionen.</u></p> <p>Varje institution och organ ska sträva efter att säkerställa att kompetenserna hos de experter <u>de ledamöter</u> som de utser kompletterar varandra i så stor utsträckning som möjligt, och att sammansättningen av experterna <u>ledamöterna</u> är geografiskt balanserad.</p> <p>Den europeiska juryn ska utse sin ordförande.</p> <p>3. De ledamöterna i den europeiska juryn <u>som utses av Europaparlamentet, rådet, kommissionen och Regionkommittén</u> ska utnännas för tre <u>fyra</u> år. Emellertid, som undantag för den första juryn som inrättas enligt detta beslut, ska Europaparlamentet utse sina tre experter <u>sina tre experter</u> för tre <u>två</u> år, rådet <u>utse sina ledamöter</u> för ett <u>två</u> år, och kommissionen <u>utse sina ledamöter</u> för två <u>tre</u> år och Regionkommittén ska utse sin expert <u>sin expert</u> för ett år för att möjliggöra en stegvis ersättning av ledamöter och på så sätt undvika en förlust av erfarenhet och kunnande som skulle äga rum om alla ledamöter ersattes samtidigt.</p>

Motivering

ReK ställer sig kritisk till att kommissionen ska göra ett första urval av juryledamöter. Vi föreslår i huvudsak att det hittillsvarande systemet ska bibehållas i lätt ändrad form. I synnerhet har det visat sig vara bra att den berörda medlemsstaten är företräd i urvalsjuryn.

Ändringsrekommendation 5

Artikel 10.1, 10.2 och 10.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
<p>Bestämmelser för kandidatländer och potentiella kandidatländer</p> <p>1. Kommissionen ska ansvara för anordnandet av tävlingen mellan städer i kandidatländer och potentiella kandidatländer.</p> <p>2. Kommissionen ska i Europeiska unionens officiella tidning offentliggöra en inbjudan att lämna in ansökningar sex år före kulturhuvudstadsårets början. Inbjudan ska vara öppen för städer i alla kandidatländer och potentiella kandidatländer under förutsättning att dessa länder vid det datum då inbjudan offentliggörs deltar i programmet Kreativa Europa eller i påföljande unionsprogram som stöder kultur.</p> <p>Av rättviseskäl med hänsyn till städer i medlemsstaterna ska dock varje stad ha rätt att delta i endast i en tävling för städer i kandidatländer och potentiella kandidatländer under åren 2020–2033, och en stad som deltagit i en sådan tävling ska under samma period inte få delta i någon påföljande tävling i en ny medlemsstat enligt reglerna i artikel 3.2.</p> <p>Vidare, av rättviseskäl med hänsyn till medlemsstaterna, ska varje kandidatland eller potentiellt kandidatland ha rätt att stå värd för kulturhuvudstadsåret bara en gång under åren 2020–2033. Därför ska städer i länder som redan tilldelats titeln inte ha rätt att delta i senare tävlingar under samma tidsperiod.</p> <p>3. Villkoren i artikel 4 och kriterierna i artikel 5 ska gälla för kandidatländer och potentiella kandidatländer.</p>	<p>Bestämmelser för kandidatländer och potentiella kandidatländer <u>andra länder</u></p> <p>1. Kommissionen ska ansvara för anordnandet av tävlingen mellan städer i kandidatländer, och potentiella kandidatländer, <u>länder inom EU:s grannskapspolitik och Eftaländer</u>.</p> <p>2. Kommissionen ska i Europeiska unionens officiella tidning offentliggöra en inbjudan att lämna in ansökningar sex år före kulturhuvudstadsårets början. Inbjudan ska vara öppen för städer i alla kandidatländer och potentiella kandidatländer under förutsättning att dessa länder vid det datum då inbjudan offentliggörs deltar i programmet Kreativa Europa eller i påföljande unionsprogram som stöder kultur.</p> <p>Av rättviseskäl med hänsyn till städer i medlemsstaterna ska dock varje stad ha rätt att delta i endast i en tävling för städer i kandidatländer, och potentiella kandidatländer, <u>länder inom EU:s grannskapspolitik och Eftaländer</u> under åren 2020–2033, och en stad som deltagit i en sådan tävling ska under samma period inte få delta i någon påföljande tävling i en ny medlemsstat enligt reglerna i artikel 3.2.</p> <p>Vidare, av rättviseskäl med hänsyn till medlemsstaterna, ska varje kandidatland eller potentiellt kandidatland <u> dessa länder</u> ha rätt att stå värd för kulturhuvudstadsåret bara en gång under åren 2020–2033. Därför ska städer i länder som redan tilldelats titeln inte ha rätt att delta i senare tävlingar under samma tidsperiod.</p> <p>3. Villkoren i artikel 4 och kriterierna i artikel 5 ska gälla för kandidatländer och potentiella kandidatländer <u> dessa länder</u>.</p>

Motivering

Det är inte ändamålsenligt att ha olika deltagargrupper beroende på stödprogram eller initiativ. Därför föreslås det att kretsen av deltagande länder utvidgas. Alltför höga kostnader bör kunna undvikas genom anpassade lösningar.

Ändringsrekommendation 6

Artikel 11

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
<p>Kommissionen ska genom genomförandeakter officiellt utse de Europeiska kulturhuvudstäderna med vederbörligt beaktande av den europeiska juryns rekommendationer. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet, rådet och Regionkommittén om detta.</p>	<p>Kommissionen ska genom genomförandeakter officiellt utse de Europeiska kulturhuvudstäderna med vederbörligt beaktande av den europeiska juryns rekommendationer. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet, rådet och Regionkommittén om detta.</p> <p>1. <u>Kommissionen ska i samförstånd med de berörda medlemsstaterna nominera en stad som ska utses till Europeisk kulturhuvudstad. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet, rådet och Regionkommittén om detta senast fyra år innan evenemanget i fråga ska inledas.</u></p> <p><u>Underrättelsen ska åtföljas av en motivering till nomineringen som bygger på den europeiska juryns rapporter.</u></p> <p><u>Vid nomineringen ska hänsyn tas till den europeiska juryns rekommendationer.</u></p> <p>2. <u>Europaparlamentet får, senast tre månader efter det att det mottagit nomineringarna, överlämna ett yttrande till kommissionen.</u></p> <p>3. <u>Rådet ska, på grundval av en rekommendation som kommissionen utfärdat mot bakgrund av Europaparlamentets yttrande och de motiveringar som bygger på den europeiska juryns rapporter, officiellt utse städerna i fråga till Europeiska kulturhuvudstäder för det år nomineringen gäller.</u></p>

Motivering

Med tanke på hur viktig utnämningen av en kulturhuvudstad är, är det berättigat att rådet ansvarar för utnämningen. I artikel 291.2 i EUF-fördraget står det uttryckligen att rådet i särskilda vederbörligen motiverade fall kan tilldelas genomförandebefogenheter.

Bryssel den 30 november 2012

Regionkommitténs ordförande
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO